

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра практичної психології та педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
ВК 1.1 «Професійна етика та деонтологія психолога-реабілітолога»
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність (*спеціалізація*): 053 Психологія
Освітня програма: Реабілітаційна психологія

Львів 2023

РОЗРОБНИКИ

Викладач кафедри практичної психології та педагогіки, кандидат педагогічних наук

(Ігор КОВАЛЬ)

(підпис)

(ім'я, прізвище)

«01» вересня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Начальник кафедри практичної психології та педагогіки
д. психол. н., професор

(Роксолана СІРКО)

(підпис)

(ім'я, прізвище)

«01» вересня 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми
Начальник кафедри практичної психології та педагогіки
д. психол. н., професор

(Роксолана СІРКО)

(підпис)

(ім'я, прізвище)

«01» вересня 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника навчально-наукового інституту психології та соціального захисту
к .пед. н.

(Ірина БАБІЙ)

(підпис)

(ім'я, прізвище)

«01» вересня 2023 р..

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри практичної психології та педагогіки протокол від «01» вересня 2023 №1

Актуалізовано:

Дата перегляду / внесення змін					
Підпис					
Ім'я, прізвище викладача					

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Професійна етика та деонтологія психолога реабілітолога
Статус дисципліни	вибіркова
Рік навчання, семестр	1 рік, 2 семестр
Мова викладання	українська
Викладач	Ігор КОВАЛЬ
Контактний телефон	+380968267986
Електронна пошта	i.koval@ldubgd.edu.ua
Сторінка курсу в ВУ	https://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=3698
Консультації	Відповідно до розкладу консультацій кафедри практичної психології та педагогіки

2. Анотація до курсу

Особливе місце у діяльності психолога-реабілітолога займає налагодження взаємовідносин з людьми різних категорій, у зв'язку з цим гостро постає питання про співвідношення діяльності психолога-реабілітолога з нормами професійної етики та деонтології. Тому важливо, щоб майбутні фахівці стали компетентними в питаннях етико-деонтологічних аспектів своєї професії, оскільки ця дисципліна покликана сформуванню сукупності моральних імперативів про обов'язки психолога-реабілітолога, його етичні зобов'язання, про межі його професійної та особистої свободи як фахівця, чия робота пов'язана з втручанням в особисте життя людини.

Пропонований курс спрямований на здобуття слухачами необхідних знань з основ професійної етики та деонтології психолога-реабілітолога, з етичної комунікації в професійній діяльності, про способи її використання у практичній діяльності; сформувати вміння і навички реалізації професійної етики та деонтології на практиці.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є етика та деонтологія професійної діяльності психолога-реабілітолога. При вивченні даної дисципліни розглядається психологія як галузь психологічної науки та як спеціальність.

Здобувачі вищої освіти знайомляться з основними напрямками та методами роботи психолога-реабілітолога. Особлива увага приділяється системі психологічної служби в різних сферах діяльності. Розглядається професіограма психолога-реабілітолога, його робоче місце, професійно-етичні принципи діяльності, особливості професійного зростання та самовдосконалення.

3. Мета і завдання курсу

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти здібностей: діяти на основі етико-деонтологічних міркувань (мотивів); зберігати та примножувати моральні та культурні цінності суспільства. Майбутній психолог-реабілітолог має усвідомити важливість його покликання для суспільного життя та всю глибину міри відповідальності взятої на себе при виборі цієї професії. Моральні настанови закріплені в свідомості здобувача вищої освіти в ході вивчення курсу мають ґрунтуватись на повазі до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності.

Надати здобувачам вищої освіти необхідні знання з основ професійної етики та деонтології психолога-реабілітолога, з етичної комунікації в професійній діяльності, про способи її використання у практичній діяльності; сформувати уміння і навички реалізації професійної етики на практиці.

Завдання:

- розкрити сутність понять «етика» та «деонтологія» психолога-реабілітолога;
- сформувати творче психологічне мислення здобувачів освіти, що передбачає оволодіння не тільки необхідними знаннями, а й практичними навичками та уміннями ефективної взаємодії з іншими людьми;
- сформувати здатність до аналізу психічних явищ;
- розкрити особливості застосування отриманих знань у процесі практичної діяльності;
- навчити прогнозувати та розв'язувати проблемні ситуації серед персоналу, запобігати їх виникненню;
- забезпечити самостійне опрацювання навчальної літератури, з використанням довідкового матеріалу;
- розвинути загальнонаукові уміння (аналіз, синтез, узагальнення тощо) щодо вирішення проблем з дисципліни «Етика та деонтологія психолога-реабілітолога».

Компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК01 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК05 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК06 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК07 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК11 Навики здійснення безпечної поведінки.

Фахові компетентності:

- ФК02 Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.
- ФК05 Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

- ФК06 Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
- ФК09 Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- ФК10 Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях, організовувати та надавати екстрену психологічну допомогу (індивідуальну та групову) постраждалим, здійснювати посттравматичну реабілітацію та реадаптацію фахівців.

Програмні результати навчання:

- РН01 Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- РН07 Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- РН09 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- специфіку предмета професійної етики та деонтології психолога-реабілітолога, його відмінність від предмета психології;
- історію і особливості розвитку професійної етики психолога;
- нормативну базу і законодавство про права та відповідальності в галузі психології та психіатрії;
- основні поняття, принципи професійної етики психолога;
- етичні наслідки професійних деформацій і вигорань в роботі психолога і можливості їх профілактики та подолання;
- відмінності стратегій етичних позицій в роботі психологів різних віросповідань;
- етичні норми спілкування з колегами і клієнтами різних політичних поглядів;
- етичні норми взаємодії психолога з пацієнтом, з родичами (представниками) пацієнта, з державними органами (опіка, правоохоронні органи, судова експертиза);
- етичні норми психологічної діагностики та консультування, психологічної корекції та терапії в екстремальних ситуаціях;
- етичні проблеми клінічної психології в роботі з важкохворими та вмираючими;
- етичні проблеми роботи психолога з людьми похилого і старечого віку;

вміти:

- аналізувати і порівнювати кодекси професійної етики в області психології;
- класифікувати типові помилки і труднощі в роботі психологів-початківців;
- класифікувати етичні проблеми роботи з батьками, сімейними парами, дітьми та підлітками;
- відрізняти етичні проблеми психологічної корекції і терапії;
- розрізняти моральні аспекти в роботі з дітьми різного віку та з різними особливостями здоров'я;
- виявляти етичні проблеми у викладанні психології в різних аудиторіях;
- класифікувати етичні проблеми роботи в екстремальних ситуаціях, їх моральні ризики;
- відрізняти загальні етичні проблеми геронтопсихології і приватні - в роботі з людьми з хворобою Альцгеймера, деменціями та іншими проблемами;
- розрізняти моральні аспекти роботи з людьми в екстремальних ситуаціях.

4. Передумови для вивчення дисципліни

Ця дисципліна тісно переплітається з філософією, логікою, етикою та складає підґрунтя для адекватного розуміння змісту багатьох дисциплін. При вивченні цієї дисципліни робиться акцент на поєднання традиційних (звичних) форм роботи – лекція, обговорення питань практичних занять, а також використовуватимуться робота з текстами, організація диспутів, написання творчого завдання-есе. Вивчаючи цей курс здобувачі освіти мають можливість долучитись до дискусій з приводу важливих питань суспільної моральності й професійної етики та деонтології.

Набута здобувачами вищої освіти під час вивчення цієї дисципліни складова професійного досвіду у вигляді загальних і професійних компетентностей, системи знань, умінь, навичок, норм і цінностей є теоретичним і практичним підґрунтям подальшого опанування професією, вивчення усього циклу обов'язкових і вибіркових компонентів професійної теоретичної та практичної підготовки і виконання освітньо-кваліфікаційних робіт (курсівих, кваліфікаційних).

5. Формат і обсяг дисципліни

Формат курсу	навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з трьох змістових блоків, які є логічно завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами, засвоєння яких передбачає опанування та перевірку рівня засвоєння 8 тем. У процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні брати активну участь в обговоренні дискусійних
---------------------	---

	питань, вирішувати індивідуально й у групі проблемні ситуативні завдання.
Обсяг дисципліни:	4,5 кредити / 135 академічних годин, з яких лекцій 16 години, практичних 16 години, самостійної роботи 103 години.
Форми навчання	лекції, розповіді, пояснення, диспути, практичні заняття, дискусії, консультації, самостійна робота (в тому числі виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань у позааудиторний час).

6. Тематика та зміст курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні/семінарські	Лабораторні	Практичні двома	Самостійна робота
Змістовий блок 1 Психологічні засади професійної етики та деонтології психолога-реабілітолога						
Тема 1 Професійна етика психолога-реабілітолога та психологічна деонтологія	17	2	2	—	—	13
Тема 2 Принципи професійної етики психолога-реабілітолога	17	2	2	—	—	13
Усього годин за модуль	34	4	4	—	—	26
Змістовий блок 2 Актуальні проблеми професійної етики психолога-реабілітолога						
Тема 3 Професійні ризики діяльності психолога-реабілітолога	17	2	2	—	—	13
Тема 4 Етичні труднощі та проблеми психолога-реабілітолога	17	2	2	—	—	13
Тема 5 Етичні проблеми клінічної психології та психіатрії	17	2	2	—	—	13
Усього годин за модуль	51	6	6	—	—	39
Змістовий блок 3 Етико-деонтологічна специфіка професійної життєдіяльності психолога-реабілітолога						
Тема 6 Моральні проблеми роботи психолога-реабілітолога в особливих ситуаціях	17	2	2	—	—	13
Тема 7 Етика та деонтологія психологічних досліджень	17	2	4	—	—	13
Тема 8 Імідж та етикет психолога-реабілітолога	16	2	2	—	—	12

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні/ семінарські	Лабораторні	Практичні двома	Самостійна робота
Усього годин за модуль	50	6	6	–	–	38
Усього годин	135	16	16	–	–	103

7. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

7.1. Тематика лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1 Професійна етика психолога-реабілітолога та психологічна деонтологія	2
2.	Тема 2 Принципи професійної етики психолога-	2
3.	Тема 3 Професійні ризики діяльності психолога-	2
4.	Тема 4 Етичні труднощі та проблеми психолога-	2
5.	Тема 5 Етичні проблеми клінічної психології та психіатрії	2
6.	Тема 6 Моральні проблеми роботи психолога-реабілітолога в особливих ситуаціях	2
7.	Тема 7 Етика та деонтологія психологічних досліджень	2
8.	Тема 8 Імідж та етикет психолога-реабілітолога	2
9.	Разом	16

Короткий зміст лекційних занять

Змістовий блок 1 Психологічні засади професійної етики та деонтології психолога-реабілітолога

Тема 1 Професійна етика психолога-реабілітолога та психологічна деонтологія

1.1. Поняття професійної етики психолога-реабілітолога

1.2. Поняття про деонтологію

1.3. Категорії деонтології: відповідальність, обов'язок, сенс життя

Тема 2 Принципи професійної етики психолога-реабілітолога

2.1. Основні поняття, принципи професійної етики психолога-реабілітолога

2.2. Професійна таємниця та конфіденційність психолога-реабілітолога

2.3. Компетентність і відповідальність психолога-реабілітолога

2.4. Принцип етичності та юридичності

2.5. Благополуччя клієнта і професійна кооперація

2.6. Інформована згода клієнта в роботі психолога-реабілітолога

Змістовий блок 2 Актуальні проблеми професійної етики психолога-реабілітолога

Тема 3 Професійні ризики діяльності психолога-реабілітолога

3.1. Цілісність особистості, професійні деформації і вигорання в роботі психолога

3.2. Особливості віросповідання психолога і їх вплив на професійну діяльність

3.3. Взаємодія психолога з пацієнтом, з родичами (представниками) пацієнта, з державними органами (опіка, правоохоронні органи, судова експертиза і т.п.)

3.4. Типові труднощі і помилки початківців психологів

3.5. Маніпулювання. перенесення і контрперенос. розмежування особистих і професійних відносин

Тема 4 Етичні труднощі та проблеми психолога-реабілітолога

4.1. Етика психологічного консультування

4.2. Моральні колізії сімейної психології

4.3. Етичні особливості роботи з дітьми та підлітками

4.4. Етичні проблеми викладання психології в різних аудиторіях

Тема 5 Етичні проблеми клінічної психології та психіатрії

5.1. Етичні підстави і принципи клінічної психології

5.2. Етичні проблеми лікування алкогольної, наркотичної та інших видів залежності

5.3. Етика спілкування з родичами психіатричних (і наркозалежних) пацієнтів

Змістовий блок 3 Етико-деонтологічна специфіка професійної життєдіяльності психолога-реабілітолога

Тема 6 Моральні проблеми роботи психолога-реабілітолога в особливих ситуаціях

6.1. Робота з людьми в екстремальних ситуаціях і станах, її моральні ризики і проблеми

6.2. Етичні аспекти геронтопсихології

6.3. Робота з тяжкохворими і вмираючими - етичні аспекти

Тема 7 Етика та деонтологія психологічних досліджень

7.1. Етика наукового дослідження в психології

7.2. Етичні аспекти психологічної діагностики

Тема 8 Імідж та етикет психолога-реабілітолога

8.1. Природа і мистецтво як чинники підтримки професіоналізму психолога-реабілітолога

8.2. Основи етикету і ділової культури в роботі психолога-реабілітолога

8.3. Професійний імідж психолога-реабілітолога і зміцнення авторитету психології в суспільстві

8. Теми практичних, семінарських та лабораторних занять

8.1. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1 Професійна етика психолога-реабілітолога та психологічна деонтологія	2
2	Тема 2 Принципи професійної етики психолога-	2
3	Тема 3 Професійні ризики діяльності психолога-	2
4	Тема 4 Етичні труднощі та проблеми психолога-	2
5	Тема 5 Етичні проблеми клінічної психології та психіатрії	2
6	Тема 6 Моральні проблеми роботи психолога-реабілітолога в особливих ситуаціях	2
7	Тема 7 Етика та деонтологія психологічних досліджень	2
8	Тема 8 Імідж та етикет психолога-реабілітолога	2
9	Разом	16

8.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

8.3. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

9. Завдання для самостійного опрацювання

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1 Поняття, структура та види культури психолога-реабілітолога	13
2	Тема 2 Поняття, зміст та форми прояву моральної, інформаційної культури психолога-реабілітолога	13
3	Тема 3 Проблеми Інтернет-етики.	13
4	Тема 4 Професійна атестація психологів-реабілітологів.	13
5	Тема 5 Розвиток психологічної освіти на сучасному етапі.	13
6	Тема 6 Розвиток психологічної освіти на сучасному етапі.	13

7	Тема 7 Міжнародні стандарти деонтології та професійної	13
8	Тема 8 Об'єднання психологів-реабілітологів в Україні.	12
9	Разом	103

З метою закріплення знань та отриманих практичних навичок здобувачі освіти виконують **індивідуальні завдання** (за бажанням). За рішенням кафедри передбачено індивідуальні завдання у вигляді есе – самостійної творчої роботи, де у вільній формі висловлюються особисті думки на запропоновану тему на підставі опрацьованого матеріалу. Есе виконуються в рукописному вигляді обсягом 5–7 сторінок за темою, яка обирається з поданого нижче переліку або індивідуальною темою, погодженою з викладачем. Перевірку виконання есе проводить викладач наприкінці курсу.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Деонтологічна правосвідомість та обов'язки психолога-реабілітолога.
2. Духовна культура психолога-реабілітолога.
3. Філософська та наукова культура психолога-реабілітолога.
4. Емоційна культура психолога-реабілітолога.
5. Педагогічна культура психолога-реабілітолога.
6. Економічна культура психолога-реабілітолога.
7. “Акторська” культура психолога-реабілітолога.
8. Вплив зовнішньої культури на діяльність психолога-реабілітолога.
9. Мовна культура психолога-реабілітолога.
10. Психологічні прийоми професійного спілкування з громадянами.
11. Професійна культура і поведінка психолога-реабілітолога.
12. Конфлікти діяльності психолога-реабілітолога і способи їх вирішення.
13. Моральні традиції українського народу та діяльність психолога-реабілітолога.
14. Духовна та національна культура психолога-реабілітолога.
15. Прогностика щодо діяльності психолога-реабілітолога в різних аспектах життєдіяльності людства.
16. Естетичні характеристики діяльності психолога-реабілітолога.

10. Методи навчання

Із метою забезпечення максимального засвоєння здобувачами освіти матеріалу курсу використовуються такі методи:

методи організації та реалізації навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (пояснення; бесіда; проблемний виклад; дискусія);
- наочні (комп'ютерна презентація; демонстрування наочних матеріалів; застосування опорних сигналів; використання конспектів);
- практичні методи (вправи; підготовка перзентацій; елементи практичних завдань; спостереження).

методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- проблемний виклад матеріалу;

- моделювання педагогічних ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід, кейс-метод;
- навчальні дискусії;
- частково-пошуковий метод.

методи контролю та самоконтролю ефективності діяльності здобувачів освіти:

- усного контролю (індивідуальне та фронтальне усне опитування, виступ з рефератом, виступ з презентацією, відповідь під час практичного заняття);
- письмового контролю (тестування, письмове опитування, виконання індивідуального завдання – есе-рефлексія);
- самоконтролю та взаємоконтролю (самоперевірка за допомогою відповідей на контрольні питання лекційного курсу, самотестування у «Віртуальному університеті», аналіз відповідей одногрупників і самоаналіз);
- оцінювання результатів неформальної освіти здобувачів, одержаних поза освітнім процесом у ЗВО.

На лекціях застосовуються аналітичний, індуктивний і дедуктивний методи вивчення матеріалу, інтерактивні методи педагогічної взаємодії. Практичні заняття — форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

11. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, мультимедійний проектор, програмне забезпечення MS Office (Teams, PowerPoint, Word, Excel, Maple), електронне освітнє середовище «Віртуальний університет» (створене на базі системи електронного навчання Moodle)), інтерактивна дошка.

12. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_ldu_b_zhd_nova_redakciya_10.2020.pdf та «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya.pdf. Контроль і оцінювання рівня компетентності та відповідності програмних результатів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації освітнього процесу за національною (чотирибальною) шкалою, відповідно до Додатку Б «Положення...», і складається з двох етапів: поточного та підсумкового, результати яких інтегруються в підсумковій оцінці.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на практичних заняттях у терміни, які визначаються календарним планом. Мета поточного контролю – виявити рівень знань здобувачів із розділів дисципліни, а саме оцінити ступінь розуміння та засвоєння теоретичного і практичного матеріалу, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно презентувати певний матеріал, виконати завдання, передбачені для самостійного опрацювання.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань і вмінь, а також їх корегування. Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Викладач вносить оцінки до журналу обліку роботи академічної групи (поточна успішність). Результати поточного контролю (**максимально 50 балів**) ураховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» на поточному контролі, зобов'язаний її перескласти.

Вид робіт	Формат проведення та критерії оцінювання
Робота на практичному занятті	Контроль відбувається шляхом оцінювання виступів, урахування активності під час колективних дискусій і обговорень. За роботу на практичних заняттях протягом семестру можна отримати до 30 балів.
Самостійна робота, виконання тестів	В якості контролю передбачено виконання тестових завдань, розв'язання яких сумарно оцінюється до 10 балів. Успішне виконання всіх тестових завдань, а також підсумкового тесту (не нижче 51) у «Віртуальному університеті» є підтвердженням виконання завдань самостійної роботи здобувача освіти й умовою допуску до іспиту.
Індивідуальна робота	Здобувачі освіти мають можливість презентувати поглиблене вивчення матеріалу навчальної дисципліни шляхом написання одного есе. Перелік тем подано в електронному курсі «Віртуального університету». Виконання есе оцінюється до 10 балів.

Критерії поточного контролю

Оцінювання поточних результатів (виконання завдань, винесених на практичне заняття) проводять за такими показниками (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого):

– завдання не виконано або виконано в недостатньому обсязі	0–35%
– завдання виконано частково, містить суттєві помилки наукового та методичного характеру	36–50%
– завдання виконано повністю, але допущені окремі недоліки (у змісті, висновках)	51–60%
– завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі	61–70%

несуттєві недоліки (у прикладах, в оформленні), відповіді на уточнювальні запитання викладача не точні	
– завдання виконано правильно, вчасно, зауваження не принципові, однак відповіді на уточнювальні запитання викладача не завжди обґрунтовані, не повні	71–80%
– завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень, відповіді на уточнювальні запитання викладача змістовні, аргументовані	81–90%
– у виконанні завдання виявлено ґрунтовну підготовку, висловлено власну точку зору, підкріплено сучасною науковою аргументацією, дано вичерпні відповіді на всі запитання	91–100%
Виконання есе оцінюється за якістю таких його компонентів: 1) відповідність змісту темі – 0–1 бала; 2) структурна повнота та логічність викладу – 0–3 бала; 3) аргументованість висновків – 0–3 бала; 4) оригінальність роботи і культура посилань на джерела – 0–2 бала; 5) грамотність та охайність оформлення – 0–1 бала.	

Підсумковий контроль	
Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру шляхом складання диференційованого заліку та має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компонентів компетентності з навчальної дисципліни. До диференційованого заліку допускаються здобувачі, які відпрацювали не менше 75 % пропусків і виконали підсумкові тести в середовищі «Віртуальний університет» (оцінка «задовільно» та вище). Диференційований залік (максимально 50 балів) складається з двох письмових завдань із переліку, поданого у «Віртуальному університеті».	
Критерії підсумкового контролю	
Підсумковий контроль здобувача освіти проводять за показниками повноти, відповідності, обґрунтованості, структурної логічності й аргументованості відповідей із кожного питання:	
– не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань; не відповів на жодне додаткове питання	0 балів
– частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питань, допускає при цьому суттєві помилки; правильно відповів на окремі додаткові питання	1–5 балів
не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово викладає його, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускає суттєві неточності; правильно відповів на менше половини додаткових питань	6–10 балів
– у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його	11–15 балів

основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування й аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; правильно відповів на половину додаткових питань	
– достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; однак не вистачає глибини й аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки; правильно відповів на більшість додаткових питань	16–20 балів
– у повному обсязі володіє матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; правильно відповів на всі додаткові питання	21–25 балів
Викладач може ставити додаткові питання; кожна відповідь оцінюється до 5 балів. Якщо здобувач вищої освіти не був присутній на диференційованому заліку, викладач ставить у відомість відмітку «не з'явився». Здобувач освіти, який не був присутній на диференційованому заліку або отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання відбувається не більше двох разів: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить начальник кафедри і 2–3 науково-педагогічних працівника. Недопущені до диференційованого заліку здійснюють перескладання в терміни, передбачені для усунення академічної заборгованості.	
Підсумкове оцінювання Під час підсумкового оцінювання враховується поточно-накопичувальна інформація, зареєстрована в журналі обліку роботи академічної групи. Підсумкова оцінка обчислюється як сума рейтингових оцінок (балів) поточного (max 50 балів) і підсумкового (max 50 балів) контролю за 100-бальною шкалою, яка переводяться в національну шкалу та шкалу ЄКТС. Інтерпретація підсумкового оцінювання: «відмінно» (А, 91–100) – здобувач повністю оволодів програмою навчальної дисципліни на найвищому рівні – дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично та практично правильні відповіді не менш ніж на 91% питань, опанував рекомендовану літературу, демонструє поглиблене знання матеріалу, проводить узагальнення та висновки, досконало оформлює завдання, виявляє активність, самостійність і креативність у виконанні поставлених завдань, прагне до вивчення позапрограмного матеріалу та опанування міждисциплінарних знань; «дуже добре» (В, 81–90) – здобувач оволодів програмою навчальної дисципліни на високому рівні – дає обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 81% питань, опанував рекомендовану	

літературу, демонструє знання матеріалу, формулює висновки, охайно оформлює завдання, виявляє активність і самостійність, проте допускає окремі неточності;

«добре» (С, 71–80) – здобувач в основному оволодів програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні – володіє знаннями матеріалу, знаходить правильні відповіді не менш ніж на 71% питань, але допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій і вирішенні завдань, проте за допомогою викладача швидко виправляється; активний у виконанні завдань;

«задовільно» (D, 61–70) – здобувач показав задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні – дає правильну відповідь не менше ніж на 71% питань, однак вони не завжди обґрунтовані, неповні; у відповідях допускає помилки, які здатен виправити; виступає за темою завдань, бере задовільну участь у груповій роботі;

«достатньо» (E, 51–60) – здобувач виявив мінімально достатній рівень знань із дисципліни, необхідний для продовження навчання – вивчив основні терміни курсу й орієнтуються в базовому матеріалі, дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, однак вони недостатньо обґрунтовані, невичерпні; допускає помилки, які виправляє за допомогою викладача; недостатньо виступає за темою завдань, майже не бере участі у груповій роботі;

«незадовільно з можливістю повторного складання» (FX, 36–50 балів) – здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 36% питань, однак вони необґрунтовані, невичерпні, допускає грубі помилки, індіферентно виявляє себе під час виконання групових завдань, має поверхнєве уявлення про навчальний матеріал, не здатен ним оперувати;

«незадовільно з обов'язковим повторним курсом» (F, 0–35 балів) – здобувач дає правильну відповідь менше ніж на 35% питань, при цьому відповіді необґрунтовані, невичерпні, допускає грубі помилки, цілковито індіферентно або негативно виявляє себе під час групових завдань, відсутні суттєві уявлення про зміст курсу, загалом не володіє матеріалом у необхідному обсязі.

Підсумкові оцінки виставляються публічно та вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки (позитивні результати) здобувача в національній, 100-бальній шкалі та шкалі ЄКТС відповідно до співвідношень, прийнятих у ЛДУБЖД. Шкала переведення балів у підсумкову оцінку подана в Таблиці 1.

Таблиця 1 – Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
91-100	A	відмінно	
81-90	B	дуже добре	

71-80	C	добре	зараховано
61-70	D	задовільно	
51-60	E	достатньо	
36-50	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано
0-35	F	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	

13. Політика курсу

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні освітнього процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності, академічної доброчесності, дисциплінованості та відповідальності всіх учасників. Виконання навчальних завдань та інша робота має відповідати вимогам «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної культури ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_ta_korpo.pdf.

Академічні очікування від здобувачів освіти – своєчасне виконання завдань, передбачених силабусом дисципліни; обов'язкове відвідування та виконання завдань на практичних заняттях і завдань самостійної роботи. Рекомендується:

- не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
- брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, презентації до виступів, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати тестові завдання;
- брати участь в опрацюванні питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- здійснювати самостійну підготовку до занять відповідно до затвердженого плану;
- поточний контроль (тести, індивідуальні завдання) складати згідно з графіком;

Дотримання принципів академічної доброчесності:

- всі завдання поточного та підсумкового контролю виконувати самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- на працювання інших авторів використовувати лише з належно оформленим цитуванням;
- у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей посилається на перевірені джерела інформації;
- для оцінювання надавати лише результати власної роботи;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- не допустимо вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші

результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів освіти;

- не допустимо оприлюднювати (публікувати) відповіді на питання, які використовуються в рамках курсу для оцінювання знань здобувачів освіти.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (тестове завдання, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного курсу; відрахування з Університету.

Поведінка в аудиторії:

- дотримуйтесь вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку ЛДУБЖД; – виконуйте вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;

- дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу – поважайте працю викладачів, товаришів по навчанню та себе;

- не допустимі запізнення на лекцію та інші заняття – викладач має право не допустити до заняття здобувача, що запізнився;

- не припустимо відволікатись на розмови, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб; викладач має право відсторонити від заняття здобувача, що порушує дисципліну і не реагує на зауваження;

- користування пристроями (гаджетами) для доступу до мережі Інтернет дозволене лише під час практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача для виконання тестових завдань і використання додаткових програм в освітніх цілях;

- прислухайтесь до думки колег – поважайте людську гідність;

- дотримуйтесь норм культури мовлення;

- демонструйте самостійність, ініціативу, творчі здібності тощо.

Політика щодо пропусків занять. Пропуски занять без поважної причини не допустимі. У разі пропуску з поважних причин лекційних занять їх необхідно відпрацювати у двотижневий термін. Пропущені лекції відпрацьовують у позааудиторний час (під час консультації викладача) шляхом усного/письмового опитування за змістом лекції або тестування у Віртуальному університеті.

Відпрацювання пропущених чи незадовільно оцінених практичних занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами лекцій і виконання завдань, запропонованих викладачем (можуть відрізнятись від тих, що готували одногрупники).

Політика щодо термінів виконання завдань і ліквідації академічної заборгованості: терміни виконання завдань вказуються в електронному курсі «Віртуального університету». Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до дня проведення підсумкового контролю (відповідно до розкладу).

Недопущені до підсумкового контролю здобувачі освіти здійснюють перездачу в терміни, відведені для усунення академічної заборгованості у два

етапи: 1) заборгованість із поточного контролю; 2) заборгованість із підсумкового контролю. Ліквідація заборгованості поточного контролю відбувається шляхом виконання тестових завдань і підготовки рефератів із навчального матеріалу (3–5 рукописних сторінок) згідно з тематичним планом курсу. У разі позитивної оцінки на наступний день призначається ліквідація заборгованості з підсумкового контролю у форматі перездачі диференційованого заліку.

14. Рекомендована література

14.1. Основна:

1. Етичний кодекс психолога.
2. Коваль І. С. Використання інноваційних технологій у професійній діяльності психологів закладів вищої освіти Державної служби України з надзвичайних ситуацій // Коваль І. С. круглий стіл «Актуальні питання психологічного забезпечення діяльності ЗВО МВС України та Національної поліції України», 25.04.2019. К. 152с., С. 44-45.
3. Коваль І. С. Професійна підготовка практичного психолога // Матеріали II науково-практичної конференції «формування сучасних педагогічних технологій та освітніх систем» (4-5 грудня 2020 р.) Запоріжжя 2020. С. 17-20.
4. Коваль І. С. Тренінг психологічної готовності майбутніх рятувальників до діяльності в екстремальних умовах : посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2016. 160 с.
5. Коваль М. С., Коваль І. С. Відмінність роботи капелана й психолога в зоні проведення ООС // Особистість в екстремальних умовах : зб. тез IX наук.-практ. конф. ; 17.05.2019 р., Львів. Львів : ЛДУ БЖД, 2019. С. 110–112.
6. Коваль М. С., Коваль І. С. Морально-психологічні аспекти виховного процесу в освітніх закладах ДСНС України / I Міжнародна науково-практична конференція «Конкурентоспроможність вищої освіти України в умовах інформаційного суспільства»// Чернівці-2018. С.460-462.
7. Коваль М. С., Коваль І. С. Професійно-психологічний супровід рятувальників в умовах ризику: навчально-методичний посібник з організації та проведення тренінгу. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. 252 с.
8. Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога : навч.-метод. посіб. / Т. А. Колтунович; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці : Рута, 2017. - 232 с.
9. Малахов В.А. Етика: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2018. – 384с.
10. Наказ МВС України від 31.08.2017 р. № 747 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakononline.com.ua/documents/show/377553___377618.
11. Осауленко О.І. Юридична деонтологія: навч. посіб.-К.:Істина,2008. 224 с.
12. Сливка С.С. Юридична деонтологія: підручн.-К.:Атіка,2010. 296с

14.2. Додаткова:

1. Андрушко Я.С. Психокорекція: навч.-метод. посібник. Львів :ЛьвДУВС, 2017. 211 с.
2. Євдокімова О.О. Психологічна служба : Навчально-методичний посібник. Х.: ХНУРЕ, 2013. 204 с.
3. Каліна Н.Ф. Психотерапія : підручник. К. : Академвидав, 2010. 288с.
4. Олійник Л. В., Коваль І. С. Дослідження професійної готовності випускників ЗВО із специфічними умовами навчання // Збірник наукових праць “Військова освіта” Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, м. Київ. – 2023. – № 1 (47).С. 199-207.

5. Панок В. Г. Психологічна служба: Навчально – методичний посібник для студентів і викладачів. Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня Рута, 2012. 488 с.
6. Періг І.М. Вступ до спеціальності “Психологія”. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності “Психологія”, “Практична психологія”. Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2017. 63 с
7. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України. Наказ МОН від 22.05.2018, №509.
8. Психологічна служба в системі освіти: Курс лекцій. / Укладач: І.С. Загурська. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. 166 с
9. Сидоренко І. С. Актуальні напрямки роботи психолога в організаціях малого бізнесу // Актуальні проблеми психології. Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. Т. 4. К., 2002. С. 211-213.
10. Скоков С. І. Психологічна служба в установах кримінально-виконавчої системи України // Практична психологія і соціальна робота. 2002. № 6. С. 54-58.
11. Усатенко О. Супервізія як метод підвищення професіоналізму психолога-практика // Психологія і суспільство. 2008. №2. С.168- 172.
12. Шевченко Л.О., Чепіга Л.П. Практична психологія : навч. посібник. Харків : Константа, 2018. 191 с.
13. Шевчук Л. Імідж психолога //Психолог. Шкільний світ. 2009. №11/12. С.7-8.
14. Юридична деонтологія: підр./за ред.. В.М.Горшеньова, В.В.Комарова. Х.:Основа.1993. Гусарєв С.Д. Юридична деонтологія. Основи юридичної діяльності: тереотичний та деонтолог. аспекти:навч.-метод. посіб.-К.:Віра-Р.1999.
15. Koval I. S. Phenomenology of continuous self-development of future rescuers // International scientific conference «The role of psychology and pedagogy in the spiritual development of modern society» : conference proceedings, July 30–31, 2022. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. 364 pages. P. 341-344.
16. Yaremko, R., Vavryniv, O., Tsiupryk, A., Perelygina, L., & Koval, I. (2022). Research of content parameters of the professional self-realization of future fire safety specialists. Amazonia Investiga, 11(53), 288-297.

14.3. Інформаційні ресурси:

1. База даних PsycINFO Американської психологічної асоціації <https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo>
2. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
3. Віртуальний університет ЛДУ БЖД. URL: <http://virt.ldubgd.edu.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua>
5. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти <https://naqa.gov.ua/>
6. Психологія UA <http://psychologiya.org.ua/>